

**Posudek bakalářské práce Vojtěcha Odcházela:
GENIUS LOCI A KULTURNÍ POTENCIÁL:
ZÁMECKÝ AREÁL LYSÁ NAD LABEM**

Vojtěch Odcházel žije v Lysé nad Labem a je tak dlouhodobě osobně dotčen nedocenenými kulturními hodnotami tohoto místa: sám sleduje zvolenou problematiku nejen v širším interdisciplinárním a multikulturním pohledu, který vychází z hodnocení historického kontextu především místa a společnosti a výtvarných a architektonických artefaktů. Cílem jeho práce bylo shromáždění poznatků o jednotlivých stavbách a jejich shrnutí do celistvého zpracování celého areálu včetně zachovaných prvků jejich výzdoby a alespoň náznaku ztracených artefaktů této výzdoby (ztráta mobiliáře ze zámku), v další části zpracovává rovněž park jako navazující část kulturní krajiny a rovněž součást celého areálu včetně architektonické koncepce a výtvarných dekorací v něm umístěných, jejichž hodnocení a popis je rovněž částí jeho práce, a na závěr se zamýšlí nad možnou budoucností celého areálu a jeho dalším užíváním.

Na základě dříve zpracovaných dílčích prací k jednotlivým objektům a k historii Lysé nad Labem, které řádně cituje a uvádí rovněž na závěr v obsáhlém seznamu použité literatury, nejprve podává obraz vývoje zástavby od středověku, se zaměřením na významné změny a stavebníky, kteří se zasloužili o podstatné úpravy jak jednotlivých staveb, tak i o dotvoření areálu zástavby zámeckého vrchu, kdy pro dnešní podobu je nejpodstatnější stavební aktivita barokního období, jež integrovala nebo zcela změnila pozůstatky starší výstavby. Zaznamenává ale už v úvodu nedostatečné zhodnocení významných kulturních artefaktů v samotné obci: vnímá chybějící podtržení kvalit a významu, které vidí i v nedostatečném značení pro návštěvníky a malém povědomí místních obyvatel. Zdá se, že relativní blízkost velkého centra převažuje a málo zdůraznění kulturně historická atraktivita místa bez dostatečné propagace není ani prioritou vedení obce. Přitom ze souhrnu hodnocení areálu jako celku je zřejmá historická vazba na významné osobnosti české historie, které v jiných oblastech tvoří lákadla pro posílení jak turistického ruchu, tak i místních kulturních aktivit. Cítí genia loci poklidné úrodné krajiny Polabí jako možnou zapomenutou kvalitu, kterou převládala naopak funkce Výstaviště jako základního cíle návštěvníků.

V další části se zaměřil rovněž na výzdobu zámku a jeho chybějící zařízení, přičemž reflektuje především zachované nástěnné malby a výbavu kaple. Zamýšlí se rovněž nad vybavením ze Šporkova období, kdy zřejmě obrazy nebyly jeho prioritou: naopak již tehdy byl dán základ promyšlenému řešení parku, který na zámek navazoval, a to včetně sochařské

výzdoby, kterou i dále rozvíjeli následující majitelé. Podrobný popis jednotlivých skulptur hodnotí včetně restaurátorských zásahů v poslední době – zřejmě jen omylem zde připsal k Platzerovým dílům letopočet 1860, i když hovoří o pracích 18. století (str. 31). Shrnuje názory různých badatelů k jednotlivým dílům, ale přitom vnímá park jako součást komponovaného architektonického prostoru, který vyjadřoval názory i záliby svého stavebníka a vytvářel nové kvality přírody jako osobního životního prostoru.

V závěrečné části své práce se Vojtěch Odcházal soustředil na kulturní potenciál místa: bývalý augustiniánský klášter již má vhodné využití a také park je postupně obnovován a jednotlivé sochy se buď restaurují, nebo některé byly nahrazeny kopiemi. Silně však cítí rozpor kulturních hodnot zámku a jeho využití pro domov důchodců – adjektivum „nevkusné“ je až příliš silné, ale je zřejmé, že se jedná o oboustranně nevhodné využití, které neodpovídá potřebám domova seniorů s nároky na bezbariérový provoz a vysokou hygienu a míru soukromí klientů, a zároveň toto využití pro sociální služby svým způsobem degraduje hodnotu místa, zejména když dlouhodobě se uvažuje o výstavbě odpovídajícího nového objektu a zámek je tak i pocitově vnímán jako dočasné provizorium, navíc provozně vlastně vydělené z celistvého areálu, i když obdobně se vyděluje i klášter jakožto ne zcela otevřená instituce. Správně je však vedena úvaha, jaké by mělo být další využití zámku, pokud by ho domov opustil: architektura a výtvarná výzdoba je sice pojmána jakožto kulturní fenomén, ale zároveň je třeba mít pro ni utilitární funkci, aby nebyla mrtvým exponátem. Občanská společnost může sama vytvořit novou instituci, jejíž činnost může „zdola“ formou kulturních, zájmových či vzdělávacích aktivit najít nové oživení budovy – konkurencí je zde blízkost velkého centra a zřejmě i menší vnitřní potřeba a nízké povědomí, ale jak dokazují příklady z jiných částí Středočeského kraje, je jenom na obyvatelích daného místa, zda se díky vlastní iniciativě podaří najít smysluplné využití významného areálu a otevřít ho i pro další zájemce.

Považuji za podstatný klad celé práce samostatný přístup autora podložený dobrou heuristikou a potřebným nadhledem při práci in situ. Celkově lze shrnout, že se Vojtěch Odcházal odpovědně vyrovnal se zvoleným tématem a využil dostupnou literaturu a osobní poznatky a dospěl k vyvážené interpretaci celého areálu. Bylo by vhodné dále rozpracovat toto téma, které nastoluje otázky možností kulturního využití menších lokálních center v dosahu významné lokality, hlavního města, které ovlivňuje celé širší okolí.

Doporučuji tuto práci k obhajobě a navrhuji hodnocení klasifikačním stupněm výborně.

V Praze dne 7. září 2013

PhDr. Petra Hofřichová